

ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΜΕΛΛΟΝ

Β. Μαρτζούκος, Αντιναύαρχος ε.α. ΠΝ, Αντιπρόεδρος ΕΛΙΣΜΕ

21 Φεβρουαρίου 2025 - Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) υπήρξε το όνειρο και πυξίδα των λαών της. Κοινό ταυτοτικό δεσμό τους αποτελούν η Δημοκρατία και το κοσμικό κράτος τα οποία κατακτήθηκαν μετά από μακράιωνες αιματηρούς αγώνες των Ευρωπαίων, όταν με πυξίδα την αρχαία Ελλάδα απηλλάγησαν από τον θρησκευτικό και φεουδαρχικό μεσαιωνικό αυταρχισμό.

Παρά τα σταδιακά θετικά βήματά της, η ΕΕ αντιμετωπίζει σήμερα καθοριστικές προκλήσεις για το μέλλον της. Είναι κοινώς αποδεκτό ότι το έλλειμμα ισχύος δεν καθιστά την ΕΕ κύριο γεωπολιτικό δρώντα. Κατα την τρέχουσα περίοδο η ΕΕ παρακολουθεί απαξιωμένη την διαπραγμάτευση για το Ουκρανικό ζήτημα μεταξύ ΗΠΑ και Ρωσίας.

Οι ΗΠΑ εστιάζοντας στην οικονομία της και στην Κίνα, προβαίνει σε πλήρη αναστροφή της μέχρι τώρα πολιτικής της στο Ουκρανικό ζήτημα, αιφνιδιάζει στην Γάζα, ζητά την απόκτηση της Γροιλανδίας και θέτει δασμούς. Πούτιν και Τραμπ αλληλοεκθειάζονται και όταν επιτευχθούν οι βασικές αρχές της συμφωνίας για την Ουκρανία, διαφαίνεται ότι μόνοι κερδισμένοι θα είναι οι δύο συνομιλητές.

Εκτιμάται ότι η ΕΕ και η Ουκρανία θα κληθούν να συμμετάσχουν στις λεπτομέρειες εφαρμογής της Συμφωνίας και στην παροχή εγγυήσεων ασφαλείας. Είναι χαρακτηριστικό ότι προ της ενάρξεως των διαπραγματεύσεων οι ΗΠΑ αποδέχονται την εκχώρηση των κατακτημένων εδαφών στην Ρωσία και την μη είσοδο της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ. Οι παραχωρήσεις αυτές οδηγούν στην εκτίμηση μίας κατά πολύ ευρύτερης διαπραγματεύσεως μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων στην βάση του «δούναι και λαβείν».

Αποτελεί ακόμη θεμελιώδες ζητούμενο η κοινή ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική, άμυνα και ασφάλεια. Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει την ευρωπαϊκή απόφαση και ανάληψη σχετικών μέτρων σε σειρά σημαντικών ερωτημάτων όπως τα εξής:

- Ποια είναι και ποια έπρεπε να είναι η θέση της ΕΕ στο διεθνές σύστημα; Υπάρχουν συλλογικά ευρωπαϊκά συμφέροντα και εάν ναι δύναται η ΕΕ να τα προασπίσει σε οποιοδήποτε μέρος του πλανήτη;
- Η νέα ηγεσία των ΗΠΑ έχει θέσει ψηλά στην αντζέντα της την οικονομία της χώρας, το κολοσσιαίο της χρέος και την Κίνα. Μία υπερδύναμη που απαιτεί σύμπλευση των εταίρων της με τις πολιτικές επιλογές της δικαιούται να ανατρέψει πλήρως τις πολιτικές αυτές αναλόγως του εκάστοτε Προέδρου και να εμμένει στην σύμπλευση; Ένας πιθανός εκ νέου ευρωπαϊκός διαχωρισμός σε σφαίρες επιρροής υπερδυνάμεων υπηρετεί τα συμφέροντα της ΕΕ; Είναι έτοιμη η ΕΕ να ανταποκριθεί σε δραστικές αλλαγές των ευρωατλαντικών σχέσεων;
- Η Ρωσία προσεγγίζεται βάσει του Γκωλικού οράματος μίας Ευρώπης από τον Ατλαντικό έως τα Ουράλια ή με όρους αποτροπής; Η φθηνή ενέργεια από την Ρωσία προκαλεί πολιτική εξάρτηση της ΕΕ ή όχι; Η πλήρης δικαίωση της εισβολής στην Ουκρανία ενθαρρύνει κάθε αναθεωρητική δύναμη ή όχι;
- Ποια είναι τα όρια ανοχής στην Κινεζική διείσδυση στην Ευρώπη, την Μ. Ανατολή και την Αφρική; Η ευρωπαϊκή πολιτική ως προς την Κίνα ταυτίζεται με την αντίστοιχη αμερικανική; Εάν όχι σε ποια σημεία διαφοροποιείται;
- Ενώ η ευρωπαϊκή εμβάθυνση παραμένει προβληματική, που φθάνει η διεύρυνση της ΕΕ; Τα κριτήρια διευρύνσεως είναι αρκούντως αυστηρά ώστε να διασφαλίζουν την μη διατάραξη του ευρωπαϊκού αξιακού συστήματος και να μην εμπλέκουν την ΕΕ σε μελλοντικά εξωτερικά και εσωτερικά προβλήματα; Υπηρετούν τα κριτήρια αυτά την Ευρώπη ή εξυπηρετούν μεμονωμένα κράτη αυτής;
- Η ΕΕ αποτελεί απλώς κοινή αγορά και πολυφυλετικό χώρο συνυπάρξεως διαμετρικά αντιθέτων πολιτιστικών αντιλήψεων ή μία κοινότητα αρχών και αξιών στην βάση της Δημοκρατίας και του κοσμικού κράτους; Πόσο ρεαλιστική είναι η συμβίωση «με αμοιβαία ανοχή» δημοκρατικών και αυταρχικών

κοσμοαντιλήψεων; Συνύπαρξη ή αφομοίωση ως όρος παραμονής μεταναστών στην ΕΕ;

- Είναι τα μέτρα που έχουν ληφθεί έως τώρα για τον υπαρκτού επιπέδου συνδυασμό δημογραφικού – μεταναστευτικού ζητήματος επαρκή;
- Η λαϊκή στροφή προς ακροδεξιά κόμματα σηματοδοτεί την απότομη μεταβολή των Ευρωπαίων προς ακραίες αντιλήψεις ή την πλήρη διάσπαση αντιλήψεων των πολιτικών ηγεσιών με την βιωματική αντίληψη των κοινωνιών; Είναι συμβατός ο θρησκευτικός αυταρχισμός με την Ευρώπη;
- Δύνανται οι Ευρωπαίοι πολίτες να εκφράσουν ελεύθερα την ανησυχία τους σε θέματα ελείμματος εσωτερικής ασφάλειας (διαμαρτυρία, καταγγελία, χιούμορ) ή κινδυνεύουν να διωχθούν ποινικά ως ακραίοι βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας ή και να αποτελέσουν στόχους τρομοκρατών;
- Βάσει των δημογραφικών δεδομένων η μετανάστευση θα αυξηθεί δραματικά στα επόμενα έτη. Ποια πολιτική εγγυάται την διαφύλαξη του ευρωπαϊκού δημοκρατικού κερκτημένου, την κοινωνική συνοχή και τη δίκαιη κατανομή βαρών μεταξύ των κρατών μελών; Η μετανάστευση αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα ή απαιτείται απόφαση των κυριάρχων κρατών υποδοχής;
- Οι διαχρονικές δημοκρατικές ευρωπαϊκές καταβολές είναι ανεπαρκείς και απαιτείται η συμπλήρωσή τους με την woke αντζεντα ή όχι;
- Τα ισχυρότερα ευρωπαϊκά κράτη οφείλουν να εμπνέουν εμπιστοσύνη, να παραδειγματίζουν και να προλαμβάνουν τις ανησυχίες μικρότερων κρατών μελών. Εάν η πολιτική των ισχυρών κρατών εστιάζεται στο «εγώ» και όχι στο «εμείς», ποια είναι η πιθανότερη στάση των κρατών μελών: Αλληλεγγύη, εμπιστοσύνη, συνοχή και κοινή προσπάθεια ή ανασφάλεια, αδιαφορία για την συλλογική ευθύνη και εθνική περιχαράκωση;
- Για μία ΕΕ η οποία έχει θέσει ως στόχο την στρατηγική της αυτονομία, γιατί χρειάζεται η αμερικανική πίεση για την αύξηση των αμυντικών της δαπανών; Η στρατιωτική εξάρτηση από τις ΗΠΑ και το NATO προϋποθέτει διαρκή ταύτιση συμφερόντων μεταξύ των ΗΠΑ και της ΕΕ. Ισχύει;
- Τα εξωτερικά ευρωπαϊκά σύνορα είναι ζωτικά για γεωστρατηγικούς, οικονομικούς, μεταναστευτικούς και ενεργειακούς λόγους. Είναι έτοιμοι οι Ευρωπαίοι να τα προασπίσουν ενσυνείδητα και με αλληλεγγύη ή ενδιαφέρονται αποκλειστικά για τα εθνικά τους σύνορα;
- Η Τουρκία απειλεί με επέκταση σε βάρος κρατών μελών της ΕΕ όπως η Ελλάδα και η Κύπρος. Θίγονται τα ευρωπαϊκά συμφέροντα ή πρόκειται για απλές ελληνοτουρκικές διαφορές που θα λυθούν με «διάλογο»; Η Τουρκία έχει θέση στην Ευρώπη;
- Με δεδομένο τον αποσταθεροποιητικό, νεο-οθωμανικό, αντιδυτικό, αναθεωρητικό ρόλο της Τουρκίας, την κατοχή του 37% της Κύπρου και την αμφισβήτηση της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων Ελλάδος και Κύπρου, είναι σκόπιμη η διμερής αμυντική της συνεργασία με κράτη μέλη της ΕΕ, δίχως όρους; Είναι ωφέλιμη η συνολική αμυντική τουρκική εμπλοκή στα ευρωπαϊκά αμυντικά προγράμματα υψηλής τεχνολογίας ενώ είναι γνωστές οι

σχέσεις της Τουρκίας με την Ρωσία, την Κίνα, το Ιράν, το Πακιστάν καθώς και με τρομοκρατικές οργανώσεις;

- Θα συνεχίσει η ΕΕ να έχει την παγκόσμια πρωτοπορεία στην πανάκριβη «πράσινη» επένδυση με σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στον πρωτογενή και επιχειρηματικό τομέα ή θα αξιοποιήσει κατ'ελάχιστον τις ενεργειακές πηγές υδρογονανθράκων εντός ευρωπαϊκής επικράτειας;

Η πρόσφατη αλλαγή ηγεσίας στις ΗΠΑ έχει επιταχύνει τις γεωπολιτικές εξελίξεις. Η Ουκρανία βρίσκεται εντός της ευρωπαϊκής οικίας και η Γάζα στην αυλή της. Ο κόσμος έχει γίνει πολύ μικρός και κάθε σημαντική απόφαση στον πλανήτη (πολιτική, οικονομική, στρατιωτική, ενεργειακή κ.λπ.) διαχέεται και επιδρά στο διεθνές σύστημα. Η δυσκολία λήψεως αποφάσεων στην ΕΕ θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπ' όψιν σε οιαδήποτε απόπειρα διευρύνσεως αυτής. Η ΕΕ καλείται να διαμορφώσει κοινή εξωτερική και αμυντική πολιτική, να λάβει ταχέως ρεαλιστικές αποφάσεις και να τις υλοποιήσει αποτελεσματικά και με συνέπεια. Προς τον σκοπό αυτό απαιτούνται ηγεσίες οραματικές και όχι διαχειριστικές. Οι ηγεσίες αυτές πρέπει να εμπνέουν τις ευρωπαϊκές κοινωνίες και να τις οδηγούν στην συνοχή και όχι στον διχασμό. Η Ευρώπη πληρώνει τα τραγικά σφάλματα του 20^{ου} αιώνα αλλά αυτό δεν πρέπει να οδηγεί σε διαχρονική μοιρολατρική εσωστρέφεια. Η παράταση της αναποτελεσματικότητας θα διαλύσει το ευρωπαϊκό όνειρο και θα καταστήσει την ΕΕ ουραγό και υποχείριο. Αντιθέτως μία ισχυρή Ευρώπη σε ένα πολυπολικό διεθνές σύστημα δεν ωφελεί μόνο τα κράτη μέλη της αλλά συνιστά παγκόσμια ελπίδα.

The English text follows on next page, please scroll

CRITICAL MOMENTS FOR THE EUROPEAN FUTURE

V. Martzoukos, Vice Admiral (Rd), Vice President ELISME

Feb 21,2025 - The European Union (EU) has been the dream and compass of its people. Their common identitarian bond is democracy and secularism, which were conquered after centuries of bloody struggles of Europeans, when with ancient Greece as a compass they freed themselves from religious and feudal medieval authoritarianism.

Despite its gradually positive steps, the EU now faces decisive challenges for its future. It is commonly accepted that the power deficit does not make the EU a major geopolitical actor. Now, the EU is watching the negotiations on the Ukraine issue between the US and Russia discredited. The US, focusing on its economy and China, is completely reversing its policy so far on the Ukrainian issue, surprises everyone in

Gaza, demands the acquisition of Greenland and sets tariffs. Putin and Trump praise each other, and when the basic principles of the agreement on Ukraine are reached, it seems that the only winners will be the two interlocutors. It is estimated that the EU and Ukraine will be invited to participate in the modalities of implementation of the Agreement and in the provision of security guarantees. It is characteristic that before the start of negotiations, the US accepts the cession of the conquered territories to Russia and the non-entry of Ukraine into NATO. These concessions lead to the assessment of a much broader negotiation between the two superpowers based on "give and take".

The common European foreign, defense and security policy is still a fundamental issue. The achievement of this goal requires a European decision and relevant measures on a number of important questions such as:

- What is and should be the EU's place in the international system? Are there collective European interests and, if so, can the EU defend them anywhere in the world?
- The new U.S. leadership has put the country's economy, its colossal debt and China high on its agenda. Is a superpower that demands the alignment of its partners with its political choices entitled to completely reverse these policies depending on the President in question and to insist on alignment? Does a possible re-European division into superpower spheres of influence serve the interests of the EU? Is the EU ready to respond to drastic changes in Euro-Atlantic relations?
- Is Russia approached based on the Gaullist vision of a Europe from the Atlantic to the Urals or in terms of deterrence? Does cheap energy from Russia cause the EU to become politically dependent or not? Does the complete vindication of the invasion of Ukraine encourage any revisionist force or not?
- What are the tolerance limits for Chinese penetration in Europe, the Middle East and Africa? Is European policy on China identical to that of the United States? If not, where does it differ?
- While European deepening remains problematic, where does EU enlargement go? Are the enlargement criteria strict enough to ensure that the European value system is not disrupted and does not involve the EU in future external and internal problems? Do these criteria serve Europe, or do they serve individual states of Europe?
- Is the EU merely a common market and a multiracial space of coexistence of diametrically opposed cultural concepts or a community of principles and values based on democracy and secularism? How realistic is living together "with mutual tolerance" democratic and authoritarian worldviews? Coexistence or assimilation as a condition for immigrants staying in the EU?

- Are the measures taken so far on the existential combination of demographic-migration issue sufficient?
- Does the popular shift towards far-right parties signal the abrupt shift of Europeans towards extreme perceptions or the complete separation of perceptions of political leaders with the experiential perception of societies? Is religious authoritarianism compatible with Europe?
- Can European citizens freely express their concern about internal security deficiencies (protest, denunciation, humor) or risk being prosecuted as extremists under current law or even targeted by terrorists?
- Based on demographic data, immigration will increase dramatically in the coming years. What policy guarantees the preservation of the European democratic acquis, social cohesion and fair burden-sharing between Member States? Is immigration a human right or does it require a decision by sovereign host states?
- Are the long-standing democratic European origins inadequate and need to be supplemented with the WOKE agenda or not?
- Stronger European states must inspire confidence, set an example and anticipate the concerns of smaller Member States. If the policy of powerful states focuses on "I" rather than "we", what is the most likely attitude of the Member States: solidarity, trust, cohesion and joint effort or insecurity, disregard for collective responsibility and national retrenchment?
- For an EU that has set itself the goal of strategic autonomy, why is American pressure needed to increase its defense spending? Military dependence on the US and NATO presupposes a constant alignment of interests between the US and the EU. Applies?
- Europe's external borders are vital for geostrategic, economic, migratory and energy reasons. Are Europeans ready to defend them consciously and in solidarity, or are they solely interested in their national borders?
- Turkey is threatening expansion at the expense of EU member states such as Greece and Cyprus. Are European interests affected or are these simple Greek - Turkish differences that will be resolved through "dialogue"? Does Turkey have a place in Europe?
- Given Turkey's destabilizing, neo-Ottoman, anti-Western, revisionist role, occupation of 37% of Cyprus and questioning of the sovereignty and sovereign rights of Greece and Cyprus, is its bilateral defense cooperation with EU Member States appropriate, unconditionally? Is Turkey's overall defense involvement in European high-tech defense programs beneficial, while Turkey's relations with Russia, China, Iran, Pakistan and terrorist organizations are well known?

- Will the EU continue to be the world leader in expensive "green" investment with significant adverse effects on the primary and business sector or will it exploit at least hydrocarbon energy sources within European territory?

The recent change of leadership in the US has accelerated geopolitical developments. Ukraine is inside the European home and Gaza in its backyard. The world has become very small and every major decision on the planet (political, economic, military, energy, etc.) is diffused and affects the international system. The difficulty of decision-making in the EU should be taken seriously in any attempt to enlarge it. The EU is called upon to develop a common foreign and defense policy, to take pragmatic decisions quickly and to implement them effectively and consistently. This requires visionary leadership, not managerial leadership. These leaderships must inspire European societies and lead them towards cohesion, not division. Europe is paying for the tragic mistakes of the 20th century, but this must not lead to timeless fatalistic introversion. Prolonging inefficiency will shatter the European dream and make the EU laggard and subservient. On the contrary, a strong Europe in a multipolar international system not only benefits its Member States but constitutes a global hope.